

Závěrečné stanovisko veřejného ochránce práv
k postupu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy
ve věci uvádění prospěchu z nepovinné zkoušky společné části
maturitní zkoušky na vysvědčení

A - Závěry šetření

Dne 14. dubna 2011 jsem vydal zprávu o šetření podnětu pana Josefa Řehouta, bytem K Vodárně 1507, 263 01 Dobříš, a pana Filipa Šimoníka, bytem Am. Kutinové 675, 762 31 Brumov-Bylnice (dále též „stěžovatelé“), ve věci uvádění prospěchu z nepovinné zkoušky společné části maturitní zkoušky na vysvědčení. Šetření bylo vedeno vůči Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy (dále též „ministerstvo školství“).

Ve zprávě, kterou jsem zaslal k vyjádření ministru školství Mgr. Josefu Dobešovi, jsem dospěl k závěru, že ministerstvo školství porušilo zásadu předvídatelnosti výkonu státní správy, když byli stěžovatelé společně s dalšími studenty a studentkami v oficiálním dokumentu na podzim 2010 vedeni k přesvědčení, které nemělo oporu v platných právních předpisech. V podrobnostech odkazuji na text zprávy, kterou má ministerstvo školství i stěžovatelé k dispozici.

B - Vyjádření úřadu ke zprávě

Ministerstvo školství ve svém vyjádření uvedlo, že si je vědomo pochybení, kterého se dopustilo s jemu podřízeným Centrem pro zjišťování výsledku vzdělávání (dále též „CERMAT“), když v dokumentech poskytovaných veřejnosti ze strany CERMAT byla sdělována informace o právní úpravě, která teprve měla být předmětem diskusí, jako informace o zaručeném budoucím právním stavu. Příčinou pochybení byla nedostatečná komunikace mezi ministerstvem školství a CERMAT. Aby se podobné situace v budoucnu neopakovaly, ministerstvo školství se rozhodlo jednak zpřísnit dohled nad informační kampaní CERMAT, jednak důsledně korigovat veškeré oficiální materiály připravované CERMAT k oslovení veřejnosti.

Pokud se jedná o nejistotu, do níž byli výsledným zněním novely vyhlášky č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou, ve znění předchozích předpisů, uvedeni žáci připravující se k maturitní zkoušce, připravilo ministerstvo školství sjednocující výkladové stanovisko, které zasílá jednotlivým tazatelům.

C - Závěrečné stanovisko veřejného ochránce práv

Jak je z vyjádření ministerstva školství patrné, došlo mezi ním a mnou ke shodě, že ministerstvo se dopustilo pochybení. Nemohu však říci, že bych opatření k nápravě, které ministerstvo školství přijalo, tj. zpřísnění dohledu nad informační kampaní CERMAT a korigování všech oficiálních materiálů připravených CERMAT k oslovení veřejnosti, mohl považovat za dostatečné. Nedostatečnost spatřuji zejména proto, že opatření směřuje do budoucna a nijak se nesnaží napravit současnou situaci studentů a studentek, kteří mají státní maturitu skládat.

Musím se přiznat, že nemám dostatečný vhled do celého systému státní maturity, abych mohl jednoznačně říci a zdůvodnit, zda je možné umožnit studentům a studentkám se z nepovinné části státní maturity odhlásit. Vzhledem k tomu, že vyjádření ministerstva školství jsem obdržel v době, kdy státní maturity byly již zahájeny a někteří studenti a studentky už její nepovinné části vykonali, předpokládám, že to možné není.

Zároveň se ale domnívám, že odhlášení není jediný způsob, jak stávající situaci řešit. Jako určité opatření k nápravě bych považoval i to, kdyby výkladové stanovisko, které bylo přiloženo k vyjádření ministra školství, bylo vyvěšeno na internetových stránkách ministerstva školství a CERMAT. Uvedené vyslovuji s plným vědomím toho, že jediným možným způsobem, jak nepovinnou část státní maturity nevykonat, je předložit řádnou omluvu a že důvody pro řádnou omluvu jsou - dle mého názoru - omezeny na objektivní skutečnosti (např. nemoc). Jinými slovy řečeno, výkladové stanovisko nepředkládá řešení přístupné všem studentům a studentkám.

V první řadě se ale domnívám, že by se ministerstvo školství společně s CERMAT mělo studentům a studentkám omluvit. Je mi jasné, že projekt státních maturit není jednoduchý a nijak nechci zpochybňovat jeho náročnost i umenšovat úsilí lidí, kteří se na jeho přípravě a následně i průběhu podíleli a budou podílet. Plně chápu, že v počátku celého procesu přirozeně z důvodu lidské nedokonalosti mohlo dojít k nechtěným omylům a přehmatům. Slovy Lucia Annaea Seneky staršího *errare humanum est*, chybovat je lidské. Zároveň se ale domnívám, že pokud k nějakému přehmatu nebo omylu došlo, nemůže být samotná složitost procesu omluvou, která pak nemusí být vyslovena.

D - Opatření k nápravě

Nelze-li umožnit studentům a studentkám se z nepovinné části státní maturity odhlásit, požaduji jako opatření k nápravě:

- vyvěsit výkladové stanovisko ve věci uvádění prospěchu z nepovinné zkoušky společné části maturitní zkoušky na vysvědčení a možnosti odhlášení žáka z nepovinné zkoušky na internetové stránky ministerstva školství a CERMAT,
- uveřejnit na internetových stránkách ministerstva školství omluvu za to, že CERMAT, a tím i ministerstvo školství, uvedlo některé studenty a studentky v omyl informací o právní úpravě jako zaručeném právním stavu, ačkoliv ta v době zveřejnění informací ještě nebyla přijata a byla předmětem diskusí.

E - Závěr

Závěrečné stanovisko zasílám ministerstvu školství a také stěžovatelům.

Ministerstvo školství vyzývám, aby mi v souladu se zákonem č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, sdělilo, jaká opatření k nápravě provedlo. Zákon č. 349/1999 Sb. sice stanovuje informovat mě o provedených opatřeních do 30 dnů, s ohledem na skutečnost, že státní maturity byly již zahájeny, bych však uvítal, aby mnou navržená opatření k nápravě byla přijata bezodkladně.

JUDr. Pavel V a r v a ř o v s k ý v. r.
veřejný ochránce práv
(stanovisko je opatřeno elektronickým podpisem)